

СӨЖ №1

«Бөлме ауасының химиялық және бактериялық ластануын гигиеналық бағалау (химиялық және бактериялық ластануының көрсеткіштері).
Стоматологиялық емдік мекемелердің ауа сапасына қойылатын гигиеналық талаптар. Ауруханалар мен стоматологиялық емханалардың бөлмелерінің желдетуі мен жылытуына қойытын гигиеналық талаптар»

Орындаған: Онгарбек Аят
2-001 стоматология

Жоспары:

- ❖ Табиғи немесе жасанды желдеткіш.
- 2. Жалпы желдеткіш жайлы
- 3. Желдету және оның тарихы

- **Табиғи немесе жасанды желдеткіш.**

- Табиғи желдетудің өз кемшіліктері де артықшылығы да болады. Тарихта кім бірінші болып табиғи желдеткішті қолданғанын анықтау қиын. Жүйенің арзаншылығы, жайғасудың оңайлығы сөз жоқ, үлкен артықшылық болып табылады. Табиғи желдетудің өнімділігі мұндай сыртқы және ішкі ауа, бағыт және желдің лебі, қысымның айырмашылығының температураларының айырмашылық табиғи факторлардан тікелей бағынышты болады. Бұл тәуелділік табиғи желдетудің тиімділігін өте тұрақты емес қылады.

- Жабдық және ауаны жіберуге немесе қажетті санда оның түбегейлі қашықтықтарына алып тастауға мүмкіндік беретін аспапты пайдалану механикалық желдеткіш немесе оны жасанды желдеткіш деп атауға болады. Тұрғын үй объектілерінде, әрине, механикалық желдеткіштерді қолдану керек.

-

Табиғи вентиляция жылулық және жел қысымы нәтижесінде болады. Жылулық қысым температуралардың айырмашылығына шартталған.

-

Табиғи желдеткіш ұйымдасқан және ұйымдаспаған болып бөлінеді.

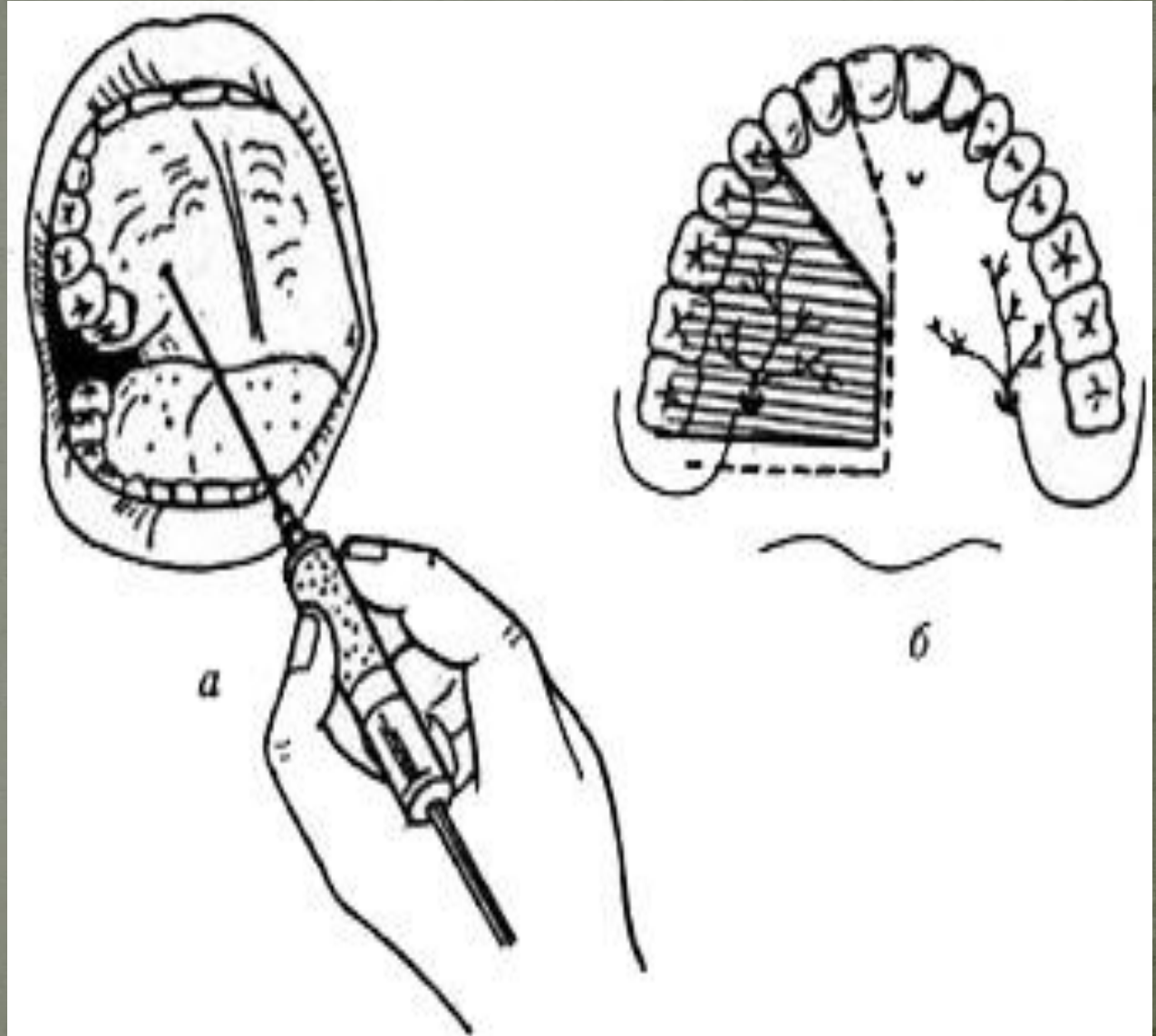
Ұйымдаспаған желдеткіш кезінде бөлмеге кіріп шығатын белгісіз ауа көлемі немесе ауа ауыстырғыш кездейсоқ факторларға бағынышты болады. Ұйымдаспаған табиғи желдеткіш инфильтрация қосады - терезелер, есіктер, жабындардағы және терезелер және желдеткіштердің ашуында жүзеге асырылады.

- Ұйымдасқан табиғи желдеткіш аэрация деп аталады. Аэрация үшін сырттан ауа кіру үшін қабырғадан саңылау жасайды, ал ғимараттың төбесіне арнайы өңделген ауаны жойып отыратын құрылғы(шам әйнек) орнатылады.

Жасанды (механикалық) желдеткіш табиғи желдеткішке қарағанда ауаны атмосфераға жіберер алдында оны тазалауға мүмкіндік береді. Зиянды заттарды пайда болған жерінен жойып отырады. Ол сонымен қатар желдететін ауаны тазартады, жылытады және жұмсартады.

- **Желдеткіш** (латынша: *ventilatio* — *желдету*) — өндіріс орындарын желдетуде, аэроқоспаларды құбырмен тасымалдауда, т.б. ауаны немесе басқа газдарды қозғалысқа түсіріп орнын ауыстыру үшін олардың артық қысымын (әдетте, 0,15 Мпа-ға дейін) тудыратын қондырғы. Олар үймереттерді және шахталарды желдетуге, қазан және пеш агрегаттарына ауа жіберуге не олардан түтін мен зиянды газдарды сорып тысқа шығаруға, материалдарды кептіруге, машина бөлшектері мен механизмдерін салқындатуға, сусымалы және талшықты материалдарды пневматикалық жолмен тасымалдауға, бірқатар технологиялық процестерді атқаруға, машина радиаторлары мен конденсаторын салқындатуға, т.б. қолданылады.
- **Желдеткіш** - бөлмелерді желдету кезінде немесе аэроқоспаларды құбырлар арқылы тасымалдау үшін ауаны немесе басқа газды шамадан тыс қысымдайтын құрылғы.
- Өнеркәсіптік желдеткіштердің стол үстіне қойылатын және аспалы желдеткіш түрлері кеңінен тараған. Өшатын аппараттарда желдеткіштер тарту күшін тудыратын құрал ретінде (көтергіш желдеткіштер, турбореактивтік екі контурлы қозғалтқыш желдеткіштері, желдеткіш— фенестрон) пайдаланылады. Желдеткіштер қуаттылығына қарай Вольттың үлестерінен (тұрмыстық желдеткіштер) мыңдаған кВт-қа (өнеркәсіптік желдеткіштер) дейінгі желдеткіштер, ал құрылымына байланысты — центрден тепкіш желдеткіш және осьтік желдеткіш болып ажыратылады (суретті қ.). Желдеткіштер, негізінен, қозғалтқышпен белдікті беріліс арқылы немесе тікелей серіппелі муфта көмегімен әрекетке келтіріледі. Кішігірім желдеткіштердің қалақшалы дөңгелегі тікелей қозғалтқыштың білігіне бекітіледі, ал ірі желдеткіштер сору жылдамдығын реттегіш және діріл бәсеңдеткіш құрылғылармен жабдықталады.
- **Желдету** (латынша: *ventilatio* — *желдету*) — үй бөлмелерінде, өндіріс орындарында, т.б. реттеулі ауа алмастыруға, адам денсаулығына қолайлы жағдай жасауға, сондай-ақ технологиялық процестердің талаптарына сай құрал-жабдықтар мен құрылыстық құрылымдарды, материалдарды, азық-түлікті, т.б. сақтауға арналған шаралар жүйесі.
- **Желдету** ағындата желдету, сора желдету, ағындата-сора желдету, жалпылай алмастыра желдету және жергілікті желдету болып бөлінеді. Ағындата желдету ішке тек таза ауа беруді қамтамасыз етеді. Ал ауаны тысқа шығару іштегі қысымның артуына байланысты саңылаулардан, есіктің ашылып-жабылуы кезінде іске асады. Сора желдету желдетілетін бөлмедегі ауаны әкету үшін қолданылады. Бұл жағдайда бөлмедегі ауа қысымы кемиді де, есіктен және саңылаудан таза ауа кіреді. Ағындата-сора желдетуде таза ауаның енуі мен лас ауаның әкетілуі бір мезгілде қатар жүреді. Бұл әдіс ауа алмасуы үнемі қарқынды жүрген кезде ғана тиімді.

- Жалпылай алмастыра желдету бөлмеде бөлінетін шектен тыс зиянды заттардың, жылу мен будың таза ауамен залалсыз шекке дейін араласуына негізделген. Ал жергілікті желдетуде зиянды заттар (газ, бу, т.б.) олардың пайда болатын жерлерінен сору құралдары арқылы тысқа шығарылады. Бұл әдіс шектеулі кеңістікте ғана қолайлы ауа ортасын тудыра алады. Желдету үйдің және сыртқы температураларының айырмашылығы мен желдің әсерінен (мысалы, үймерет аэрациясы) болатын табиғи желдету және механикалы әсер ету арқылы (ауа желдеткіштер арқылы қозғалысқа түсіріледі) атқарылатын механикалық желдету болып ажыратылады.
- Ауа алмастыруды қамтамасыз ететін техникалық құрал-жабдықтар жиынтығы да желдету деп аталады. Сырттан сорылып алынатын ауаны шаң-тозаңнан тазарту үшін желдету жүйелеріне ауа сүзгілер орнатылады, ал тысқа шығарылатын ауа шаң тұтқыштар — абсорбер және адсорберлер арқылы тазартылады.
- Табиғи жолмен желдету - ашық терезелер немесе люктар арқылы ауаның еркін алмасуымен қамтамасыз етілетін желдету.
- Картерді жабық түрде желдету - қозғауыш цилиндрларына ауа сүзгісі арқылы картерлік газдарды сорып алуды қамтамасыз ететін желдету.
- Картерді ашық түрде желдету – атмосферадағы эжекциялық түтік арқылы қартерлік газдарды сорып алуды қамтамасыз ететін желдеткіш
- Жанармай багін (сауытын) желдету – жанармайдың ең жеңіл фракцияларының булануын азайту және сиретілудің пайда болуын болдырмау мақсатымен автомобильдің бензин құятын багінің (сауытының) ішкі қуысын атмосферамен қосатын желдету жүйесі.
- Желдету - ғимарат ішіндегі ауаны зиянды заттардан тазартып, керек кезінде таза ауамен алмастырып отыру. Ол адам денсаулығына қолайлы микроклимат қалыптастырушы бірден-бір жүйе.
-

1. 50 жасар ер адам жоғарғы оң жақ тісінің өздігінен приступ тәрізді ауыратындығына және оның түнгі уақытта күшейетіндігіне шағымданады. Анестезия жүргізген кезде дәрігер, инені үлкен таңдайлық тесікке 1,0см жеткізбей ендіріп, сүйекке жанастыра отырып жоғары, артқа және сыртқа бағыттады. Төмендегі берілгендердің ішінен дантист қандай анестезияны жүргізді?

- А) Таңдайлық
- В) Мандибулярлы
- С) Торусальды
- D) Күрек тістік
- E) Ментальді

Жауабы:А

2. Жоғарғы таңдайлық тесікке
жансыздандыру жасағанда кезде қай нерв
жансызданады?

- А) мұрын-таңдай
- В) қанатша-таңдай
- С) кіші таңдай
- D) үлкен таңдай
- E) жоғарғы ортаңғы тістер өрімі

Жауабы: Д

3. Таңдайлық жансыздандыру кезінде анестетикті қанша мөлшерде енгізген қолданған дұрыс?

- A) 0,3-0,5
- B) 0,6-0,8
- C) 0,7-0,9
- D) 0,8-,1,0
- E) 1,0-1,2

Жауабы: **A**

●Назар аударғаныңызға рахмет!!!